

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

HUKAT • תּוֹרָה

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"א

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

Kaybın Getirdiği Travmayı İyileştirmek

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbiacks.org/covenant-conversation/chukat/healing-trauma-loss/>

Hukat *peraşası*ndaki en çarpıcı bölüm, halkın su eksikliğinden yakındığı andır. Moşe yanlış bir şey yapar ve Tanrı her ne kadar kayadan su çıkarırsa da, aynı zamanda Moşe'yi katlanması neredeyse olanaksız bir cezaya çarptırır: "Bu toplumu size verdiğim ülkenin içine siz getirmeyeceksiniz" (Bamidbar 20:12).

Moşe'nin o anda kontrolünü neden kaybettiği muammalıdır. Moşe aynı sorunla daha önce de yüzleşmiş (Şemot kitabının 15 ve 17. *pereklerinde*), ama daha önce hiç itidalini yitirmemişti. Anlaması daha da zor olan nokta, olayların sıralamasıdır. *Tanrı, Moşe'ye tam olarak ne yapacağını zaten söylemişti*. Halkı topla. Kayaya konuş ve su akacak. Çözumsuz görünen bir sorunla yüzleştiğiniz zaman soğukkanlılığınızı kaybetmeniz gayet anlaşılabilir bir şeydir. Fakat böyle bir itidal kaybının, Moşe sorunun çözümüne artık sahipken yaşanması hiç mantıklı değildir. Acaba Moşe neden kontrolünü kaybedecek kadar huzursuz olmuştu?

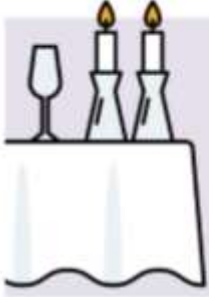
Bu bölümü ancak babamı kaybettikten sonra anlayabildim. Bu olayın hemen öncesinde ne olmuştu? *Perek*in ilk pasuğu şöyle demektedir: "Halk Kadeş'te yerleşti. Miryam orada öldü ve orada gömüldü." Tora halkın hiç suyu olmadığından ise ancak bunun ardından bahsetmektedir. **Bana öyle geliyor ki, buradaki asıl derin bağlantı, Miryam'ın ölümüyle su eksikliği arasında değil, Miryam'ın ölümüyle Moşe'nin duygusal itidalini yitirmesi arasındadır.** Miryam, Moşe'nin ablasıydı. Moşe bebekken bir sepetin içine yerleştirilmiş halde Nil'in akıntısıyla sürüklenirken, Miryam onun kaderine uzaktan göz kulak olmuştu. Paro'nun kızına konuşup bebeğin İbrani bir kadın tarafından emzirilmesini önererek, Moşe ile annesini tekrar birleştirme ve onun, kim ve hangi halka mensup olduğunun bilinciyle büyümesini sağlama cesaret ve girişimciliğini Miryam ortaya koymuştu. Miryam olmasaydı, Moşe hiçbir zaman, Tanrı'nın Yisrael karşısındaki insani

yüzü, bizim kanun verici, kurtarıcı ve peygamber olarak tanıdığımız kişi haline gelmeyecekti. **Miryam'ı kaybettiği zaman yalnızca ablasını kaybetmiş değildi Moşe. Hayatının insani temelini kaybetmişti.**

Bir yakınınızı kaybettiğiniz zaman duygularınızın kontrolünü kaybedersiniz. Kendinizi sükûnet gerektiren durumlarda öfkelenir halde bulursunuz. Konuşmanız gereken yerde vurur, sessiz kalmanız gereken yerde konuşursunuz. Tanrı size ne yapacağınızı söylediği zaman bile yalnızca yarı dinler vaziyettesinizdir. Sözleri duyarsınız, ama onlar aklınıza tam olarak girmez.

Hukat *peraşası*, ölümle, kayıpla ve sevilen birini yitirmekle ilgilidir. *Peraşa* bu yüzden Kızıl İnek ritüeliyle başlamaktadır. Ölüyle temas ettiği için Mişkan'a girmesi yasak olan birinin arındırılması amacıyla, bu ineğin külleri, sedir dalı, zufa otu ve kırmızı bir ipliğin külleriyle karıştırılıp bir kabın içindeki "kaynak suyunun" (tam çeviriyle "yaşayan su") içinde eritilir ve bu kişinin üzerine serpilirdi. Bu, Yahudilikteki en temel prensiplerden biridir. **Ölüm, saflığı bozar.**

Büyük bir ustalıklarla, Tora, kanun ve anlatımı bir arada vermektedir – kanun anlatımdan önce verilmiştir, çünkü Tanrı, tedaviyi hastalıktan önce verir. Miryam ölür. Moşe ve Aaron kedere boğulurlar. Moşe bir an için kontrolünü kaybeder ve ona ve Aaron'a kendilerinin de ölümlü oldukları ve ülkeye girmeden önce ölecekleri hatırlatılır. Yine de bu, Rambam'ın söylediği gibi, "dünyanın normal halidir". Bizler bedene bürünmüş birer ruhuz. Etten ve kandan oluşuruz. Yaşlarız. Sevdiklerimizi kaybederiz. Dışarıya karşı soğukkanlılığımızı korumak için mücadele ederiz, ama içimizde ağlarız. **Ve yine de, şunu daima hatırimizde tutmaya gayret etmemiz gerekir ki, hayat devam etmektedir ve bizim başladıklarımızı başkaları devam ettirecektir.**

Şabat Sofrasında

1. Sizce Moşe, Miryam'ın ölümünden neden bu kadar derinden etkilenmiştir?
  2. Kızıl inek kanunu Yahudilikte hayatın değerini nasıl ifade etmektedir?
  3. Tora, fani olduğumuz bilgisine rağmen yola devam etmemize nasıl yardımcı olur?
-

Soğukkanlılığımızı Korumak

Jessica Sacks

Rabi Sacks benim amcamdı. Dolayısıyla aynı kişi için her ikimizin de yas tuttuğu birkaç olay yaşanmıştı. Babaannemin *şiva* (yedı günlük yas) dönemi içindeki nispeten sessiz bir anı hatırlıyorum. Babam ve diğer kardeşleri Yisrael’de *şiva* oturuyorlardı, bu yüzden Rabi Sacks, Londra’daki evinde yas tutan tek kişiydi. Alçak bir sandalyede oturmaktaydı ve etrafında birkaç Rabi’yle birlikte başka çok ciddi insanlar oturmuş rabileri ilgilendiren ve mühim konular hakkında sohbet ediyorlardı. Bu sırada, ayrı bir grupta, babaannemin bazı kız yeğenleri, gülüşmelerin olduğu sıcak bir ortamda babaannemle ilgili gülünç hikâyeleri paylaşıyorlardı.

O sırada dış dünyadan gelen bir kişinin, birbirinden çok farklı olan bu iki sohbetin tamamen aynı olayla ilgili olduğunu – veya bu olayın, sevilen bir kişinin kaybı ile ilişkili olduğunu – tahmin edip edemeyeceğini merak ettim. Keder birçok farklı şekilde bürünür – ve bizim insanları teselli etme gayretlerimiz de buna bağlı olarak farklılık gösterir.

Bu *şivayı* hatırlamak beni, Rabi Sacks’ın, tahminen bu yazısında kendisini Moşe’yle ne kadar güçlü bir şekilde özdeşleştirdiğini de düşünmeye sevk etti. İçinde büyük bir keder duymaktayken başkalarına liderlik etmeye devam etmek zorunda olmak, topluma mal olmuş biri veya bir öğretmen için mutlaka muazzam bir sınav teşkil ediyor olsa gerek.

Bir açıdan hepimiz bu konuda biraz bilgi sahibiyizdir. Ara sıra hepimiz, içimizde korkunç bir acı duymakta olsak bile, başkaları ile etkileşim içinde olup “soğukkanlılığımızı korumak” durumunda kalırız. Aynıısı – biz onların bu tip bir iç mücadele içinde olduklarını bilemesek bile – çevremizdeki diğer insanlar için de doğrudur. Belki de bunu hatırımızda tutmak bizi daha nazik insanlar haline getirebilir.

• Jessica Sacks, Koren Yayıncılık için çeviri ve düzelti çalışmaları yapmakta ve Rabi Sacks’ın Sinagog’a yönelik kitaplarının hazırlanmasına yardım etmektedir. Kendisi ayrıca Rabi Sacks’ın yeğenidir.

A CLOSER LOOK

• **Jessica Sacks** şimdi Rabi Sacks’tan öğrenmiş olduğu daha derin derslerden bazıları hakkındaki görüşlerini paylaşıyor.

Rabi Sacks’ın bir yakını kaybetmek konusundaki mesajımı gerçekte yaşamda nasıl pratiğe dökebiliriz?

Yas diğer hiçbir deneyime benzemez. Ama hepimizin yakınında, bertaraf edemedikleri gerçek mücadelelerden geçmekte olan insanlar vardır. Ailede bir hastalık veya bir boşanma olabilir, zorbalığa maruz kalmak olabilir, hatta kendilerinin bile açıklayamadıkları, ama göz ardı da edemedikleri dayanılmaz bir üzüntü olabilir. Doğrusu, kendimizi bu gibi şeylere hazırlayamayız – ama kendimizi, teselli eden insanlar olmaya hazırlayabiliriz. Sabırla ve sessizce dinleme alıştırmaları yapabiliriz; bu sayede arkadaşlarımız, duygularını yargılanmaksızın bizimle paylaşabileceklerini bileceklerdir. Yardım etmeyi alışkanlık haline getiren türden insanlar haline gelebiliriz; bu sayede, kendilerini dert içinde bulanlar bize başvurabileceklerini bileceklerdir. İnsanlar hata yaptıkları, hatta bize karşı hırçınca hareket ettikleri zaman, onların o sırada ne gibi sorunlarla mücadele etmekte olduklarını bilmediğimizi hatırımıza getirerek onları affedebiliriz. Son olarak, gerektiğinde bizi de teselli edecek birisinin varlığını temin edebiliriz – mutsuz veya endişeli olduğunuz zaman başvurabileceğiniz, sizi dinleyecek ve anlayacak biri var mı?

Rabi Sacks’ın şahsından öğrendiğiniz bir şeyi bizimle paylaşır mısınız?

Hepimizin hayatta kendine özgü görevleri vardır. Rabi Sacks bunu güzelce ifade etmişti: “Yapmak istediğimizin yapılması gerekenle bulunduğu yer, Tanrı’nın olmaması istediği yerdir.”

Bazı insanların eğilimleri kariyer haline gelir. Başkaları içinse bunlar kişiyi, gönüllü görevlere, boş zamanlarda geliştirilen yaratıcı projelere veya

TORAH TRIVIA

Soru: Raşi’nin Hukat *peraşası* hakkındaki açıklamalarında New York City’ye yönelik bir ipucu bulabilir misiniz?

Cevap: Raşi, Aaron’un öldüğü dağın adı olan Or Aar sözcükleri hakkında bir açıklama yapar. Bunun tam karşılığı “dağın dağı”dır ve Raşi bunu “bir dağın tepesinde bulunan başka bir dağ – tıpkı büyük bir elmanın üzerindeki küçük bir elma gibi” sözleriyle açıklar.

New York City de “Big Apple” (büyük elma) diye bilinir!

arkadaşlıkları, aileleri ve cemaatleri bir arada tutan, göze çarpmayan gündelik eylemlere sevk edebilir. Sizin eğiliminizin ne olduğunu size kimse söyleyemez, ama eğer onu ararsanız, bulacaksınız ve siz onu bulduğunuz için dünya da daha iyi bir yer haline gelecektir.

- David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon'dan temin edilebilir.